

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יוחנן מקרלין סטולין זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי ישראל ה"נוקא" מסטולין נסתלק כ"א כסלו (תשט"ז)

אחד מחסידי קרלין הרב החסיד רבי דוד פריינד היה עוסק במסחר, ושמע מאחד מהקונים שלו, שיש לו בן יחיד ולא עלינו הוא לקה במחלת העינים, ומאור פניו השחירו, והרופאים נואשו למצוא תרופה למכתו. כששמע על כך, הוא הזכיר כמה פעמים לפני הרבי הקדוש רבי יוחנן מקרלין את החולה, אך הרבי לא ענה לו על זה.

פעם אחת שאל אותו הרבי הקדוש, מה נשמע עם הילד ואיך הוא מרגיש, רבי דוד ענה שהמצב חמור מאד. שאל אותו הרבי, האם אמו שומרת יתדות, ענה רבי דוד, שלדאבוניו איננה מאמינה בכלום. אמר לו הרבי שיאמר לה, שאם תקבל על עצמה להדליק נרות שבת בכל ערב שבת הוא יקבל אותם ויפעול ישועה לחולה, ואכן האשה קיבלה על עצמה דבר זה.

כשהורים נכנסו לרבי הקדוש, אמר להם, שילכו בניו יורק לרופא מומחה לשאול חוות דעתו. אחרי שהרופא בדק אותו אמר להם, שיש לו דרך רפואה קשה על ידי ניתוח מסובך מאד על העין, אך יש סיכוי שיחזור לראות על ידי זה. והוסיף, שאחרי הניתוח צריך הילד להיות חבוש בתחבושת על העין ששה חדשים!

רבי דוד שאל לרבי הקדוש אם לעשות הניתוח, והרבי הסכים וקבעו תור אצל הרופא. אחר קביעת התור אמר הרבי ל' דוד, שמיד אחרי הניתוח ידרוש מהרופאים להוריד את התחבושת ולהדליק נר! רבי דוד נבהל מאד, הרי הם דורשים תחבושת לששה חדשים ואיך יתכן להוריד מיד, אך הרבי הקדוש בשלו, שיוריד התחבושת מיד אחרי הניתוח ושלא ידבר מזה עם אף אחד.

כשהגיעו לבית חולים בכדי לנתח, חתם רבי דוד על אישור הניתוח במקום ההורים. הניתוח התחיל בשבת קודש ונמשך שש שעות עד מוצאי שבת קודש. כשהוציאו את הילד מחדר הניתוחים ניגש רבי דוד באומץ רב אל האחות, ודרש שיסירו את התחבושת באחריות!

כמוכן שנעשה שם מבוכה גדולה, הם הזעיקו מיד את הרופא, הרופא השתומם מאד על הדרישה המחזרה, והרי התנה מראש על תחבושת ששה חדשים. הסביר לו רבי דוד, שהניתוח נעשה בהסכמת הרבי והוא דרש שיסירו את התחבושת מיד. בסופו של דבר הסכים הרופא והסירו את התחבושת, ורבי דוד הדליק מיד נר, ושאלו את הילד מה אתה רואה? והילד ענה: נר! האם בראותה זאת, התעלפה מיד מרוב התרגשות, ויהי לפלא!

הכח של הצדיק בהמתקת הדינים

בר קפרא כעס מאד, אָמַר ליה בר קפרא לרבי, אַם לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ קָדְ, אַם כּוֹה עֲשִׂירוֹת מַגִּיעַ לְמִי שְׁעוֹבֵר עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, הַקֶּב"ה מִשְׁפִּיעַ לוֹ כּוֹה הַרְבֵּה טוֹבָה, לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת כְּפֹה וְכִפֹּה, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שִׁיגִיעַ כֵּן לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה, בּוֹדְאֵי בְּרוּב רַחֲמוֹי יִשְׁפִיעַ לוֹ הַרְבֵּה טוֹבָה. הוּא הַתְּכוּיִן לּוֹמֵר, שֶׁכֶּסֶף הַחַתּוּנָה עֵלָה כֹּל כֵּךְ הַרְבֵּה, עַד שֶׁהַהוּצָאָה לְהַזְמִין גַּם אוֹתִי לֹא הִיתָה מוֹרַגְשֶׁת כֹּלל בְּפוֹרְצֵיהָ בִּיחָס לְהוּצָאָה הַכּוֹלֶלֶת הָעֲנֻקִית.

במפרשים יש כאן הַיָּיד, שֶׁלֹּא מִסְתַּבֵּר שֶׁבֵר קִפְרָא הַתְּכוּיִן לַגּוֹת אֶת רַבִּי, שֶׁהָרִי רַבִּי הִיָּה רַבּוֹ שֶׁל בֵּר קִפְרָא, וְגַם הִיָּה נְשִׂיא, אִזּ בּוֹדְאֵי בֵר קִפְרָא הִיָּה חַיִּיב לְכַבֵּד אוֹתוֹ וְלֹא לַגּוֹת אוֹתוֹ. וְכִיּוֹצֵא זֶה שׁוֹאֵל הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ הַדָּבָר חַיִּים זְצוּק"ל, שֶׁלְּכַאוּרָה זֶה תְּמִיּהָ עֲצוּמָה, אֲשֶׁר בֵּר קִפְרָא יִכְנֶה אֶת רַבִּינוֹ הַקְּדוֹשׁ בַּגֵּד שֶׁל 'עוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ' חֵס וְשִׁלּוּם, הִרִי מְדַבְּרִים כֵּאֵן עַל רַבִּי יִהְיֶה הַנְּשִׂיא וְעַל בֵּר קִפְרָא.

אומר הרבי, אבל נראה לפרש הענין, על פי מה שאמר הרבי הקדוש רבי דוד'ל מטאלנא זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל בצחות לשונו, לתת טעם למה בדורות הקודמים היו מנהיגי ישראל נקראים צדיקים, ומאידך בדורות הללו הם נקראים "גוטע אידן" - יהודים טובים.

אמר רבי דוד'ל מטאלנא, כי בדורות הראשונים, אם לא עליכם נגזר בשמים הכח שלהם, ובגלל זה נקראו צדיקים, על פי הגמרא במועד קטן (ז:): מי מושל בי צדיק, שאני גזר גזירה וצדיק מבטלה. אבל בדורות האלו אשר אין עוד את הכח הזה, לבטל את הגזירות רעות וקשות, וממילא בעל כרחם הם מסכימים לגזירות של בורא עולם חס ושלום, בגלל זה הם נקראים "גוטע אידן" - יהודים טובים, כי הם טובים והם מסכימים לדבריו של הקב"ה ואינם מבטלים את דבריו כביכול, דברי פי חכם חן.

ממשיך הדבר חיים ואומר, שלפי זה אפשר להגיד, שזה היה הכוונה של בר קפרא שהוא כינה את רבי 'עוברי רצונו', מפני שרבי היה בכוחו לבטל גזירותיו יתברך שמו, ולעבור על רצונו כביכול, כדרך הצדיקים.

ובפרט לפי מה שאמרנו כמה פעמים בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא על הכפל לשון בש"ס (תענית ב: ועוד), 'דבי אומר, אומר אני, מהו הכפל לשון, אז אמרנו על פי דרך הדרש, רבי אומר, כשרבי אומר בעולם הזה איזה דבר, אומר אני - זה השכינה, כך אומרת השכינה מיד בשמים ממעל.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף נ, כ"ז תמוה תשע"ה)

הטפשים אוכלים כדי לקבל כח לאכול עוד...

השבוע בדף היומי (נדרים דף מט): נלמד את הלשון בְּבִלְאֵי טְפִשָׁאֵי דְאֶכְלֵי לְחֶמְאָ בְּלֶחְמָא. את הגאון הצדיק החסיד רבי גד'ל אייזנר זצ"ל הכרתם? הוא היה משגיח בשיבת גור מדורות שעברו. נגיד על לשון הגמרא ווארט בדרש, מתוק מדבש ונופת צופים, מהמשגיח משכמו ומעלה, שמו מפארים, שכוונת דברי חז"ל לרמוז על טפשות האנשים האוכלים בבוקר כדי שיהיה להם כח לאכול עוד!

הא כיצד? פלוני אלמוני קם בבוקר ויוצא לעבודה, שואל אותו החבר למה אתה עובד כל כך קשה, לשם מה אתה עמל, הוא עונה לו, כדי שיהיה לי כסף לאכול. ולשם מה אתה אוכל, אז הוא עונה לו, כדי שיהיה לי כח לעבוד. הנה לפנינו מעגל טפשי, מתחיל בלחם ונגמר בלחם - טְפִשָׁאֵי דְאֶכְלֵי לְחֶמְאָ בְּלֶחְמָא.

מאידך החכם, לב חכם מימין, יודע שהלחם והגשמיות זה לא הכל, המטרה הסופית שלנגד עיניו זה עסק התורה, ועל ידי זה כל מעשיו, כולל האוכל, נעשים תורה. נו רבותי, שוה כסף הווארט הזה? פיקודי ה' שירים משמחי לב.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם נדרים דף מט, כ"ה תמוה תשע"ה)

הטעם שהצדיקים נחשבים 'עוברי רצונו'

הבוקר רקדתי משמחה, כשראיתי את התורה של הרבי הקדוש, איש אלקים, שזכיתי בחמלת ה' עלי שהוא יהיה הסנדק שלי, הַיִּיִּלְגֵּעַ דְּבַר חַיִּים מְנַבְּרָנָה זִ"ע, חַה תּוֹרָה שֶׁהָרַבִּי הַקְּדוֹשׁ אֲמַר בְּפִרְשֵׁת שְׁמוֹת, שֶׁקְּשׁוּר לְדָף הַיּוֹמִי שֶׁלֹּנוּ (נדרים דף נ:), ולכם הלומדים היקרים יהיה הנאה גדולה ועצומה בסייעתא דשמיא מהווארט.

הגמרא מספרת על חתונה מפוארת שעשה רבינו הקדוש, רבי, ומזה גם נראה את גודל העשירות של רבינו הקדוש. אומרת הגמרא, רַבִּי עֲבָד לִיָּה הַלְּלָא, רַבִּי עָשָׂה חַתּוּנָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרִיָּה, לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּנוֹ, וְלֹא אֶזְמְנִיהָ לְבֵר קִפְרָא, הוּא לֹא הַזְמִין אֶת הַתְּנָא הַקְּדוֹשׁ וְהַחֲשׁוּב בֵּר קִפְרָא. הַמְּפִרְשִׁים אוֹמְרִים, שֶׁבֵר קִפְרָא הִיָּה קֶצֶת צַעִיר מְרַבִּי, וְאֵף עַל פִּי כֵן הוּא נִמְנָה כְּאוֹד מִתְּלִמְיָדוֹ.

אז בגלל שבר קפרא לא הזמין עם חבריו, קָתַב בֵּר קִפְרָא עַל בֵּית גְּנָנָא, עַל קִיר בֵּית הַחוּפָה, עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלְפִין רְבּוּאִין דִּינְרִין, עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֶלְפֵי רִיבּוּאֵי דִינָרִים, רַבּוּתִי, אַתֶּם יוֹדְעִים כְּמָה זֶה, זֶה אֶלְפִים וְאַרְבָּעִים מֵלִין דִּינָרִים! נִפְקִי עַל בֵּית גְּנָנָא דִּין הוּצָאָה עַל יַד רַבִּינוֹ הַקְּדוֹשׁ עַל בֵּית הַחוּפָה הַזֹּאת, עַל הוּצָאת הַסְּעוּדָה הַזֹּאת, וְלֹא אֶזְמְנִיהָ לְבֵר קִפְרָא, וְאֵף עַל פִּי כֵן לֹא הַזְמִין רַבִּי אֶת בֵּר קִפְרָא לְחַתּוּנָה.

שבת קודש בעיר ביתר עילית זה מעין עולם הבא, עיר שיסודתו בהררי קודש. שבת פרשת וירא בעיר הקודש ביתר, בשטיבל של נדבורנה, בורא עולם האיר לי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא ווארט בדרש. רצתי לדידי הרב נחמן עקשטיין להגיד לו את הווארט, הוא תחיל לי את הספר הקדוש של רבן של ישראל, "תורת משה", ממרן החתם סופר הקדוש זצוק"ל, שאומר ווארט דומה. הפסוק (יה, ד), **יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ**, יהידי שעדיין לא זכה לטעום, הוא עוד לא זכה לטעמו וראו כי טוב ה', אין טוב אלא תורה, אומרים לו, פאךזוך אביקל - טעם קצת, **יקח נא מעט מים**, אין מים אלא תורה, ותראה כמה התורה הקדושה מתוקה, כמה מתיקות יש בכל מימרא של תנאים קדושים ואמוראים קדושים. ואחרי שהוא טעם את הטעם המתוק של הַיְיִלְיָגֶעַ תורה, **ורחצו רגליכם**, יוכל לרחוץ ולשטוף את ההרגלים השפליים שהיצר הרע המלך זקן וקסיל מנסה להכשיל אותו בכל רגע. **והשענו תחת העץ**, עץ חיים היא למחזיקים בה, מי שדבוק בתורה זוכה לעץ חיים. אסמכתא לדברים ברש"י בפסוק ה' דיבור המתחיל וסעדו לבכם, אומר רש"י, בתורה בנביאים ובכתובים. אחרי התפילה זכיתי לפגוש את המרא דאתרא של ביתר, הגאון האדיר הרב חיים ווייס שליט"א, פתחתי את השיחה עם המרא דאתרא בדברי הדיעה על העיר ביתר, ואמרתי לו את הווארט על הפרשה שבורא עולם האיר לי. אז הוא אומר לי, שזכיתי לכוין לדברי הרבי הקדוש רבי דוד מטאלנא זצוק"ל, רק הרבי הסביר, **שוהשענו תחת העץ**, הכוונה על הצדיק, כמו שרש"י הקדוש מסביר על הפסוק בפרשת שלח (במדבר יג, כ) ה' יש בה עץ, אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו. קיבלתי מנדבורנה עליה בשלישי, הפסוק האחרון בשני (בראשית יח, ג), **ואברהם שב למקומו**, חשבתי בדרש, **שב למקומו**, הכוונה להרבצת התורה. אחרי זה בהמשך הפרשה יש מקור למילה השימושית בפתחה "בחמלת ה' עלי", בתורה הקדושה הלשון (וי, טו) **בחמלת ה' עלי**. עוד ווארט חשבתי בדרש, **הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב** (כ, טו), יש ליהידי את כל הארציות, הגשמיות, אבל אם אתה רוצה לְשִׁבֵּת, שיהיה לך מנוחה ושמחה, זה רק על ידי **בטוב בעיניך, בטוב**, אין טוב אלא תורה, **בעיניך**, קוק מיט דײַנע אויגען - תראה בעיניך כמה טוב זה התורה.

אין עושיין נפשות לצדיקים דברייהן הן זכרונם (ירושלמי שקלים ב, ה)

היום ט"ז מר חשוון, יומא דהילולא קדישא, של המנוחה הטהורה, איש אלקים קדוש, מרן הרבי בעל ה"נועם ישראל" מקרעטשניף זצוק"ל, שנחטף מאיתנו בשנת תש"פ. פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. הרבי רבי ישראל ניסן בן הרבי הקדוש מרן רבי דוד משה מקרעטשניף זצוק"ל. שלש שנים בלי הרבי שהיה בבחינת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

חשבתי הבוקר בהכנת השיעור, על הקשר בין היומא דהילולא אתמול [ט"ו חשוון] של מרן רבינו פאר הדור החזון איש זצוק"ל, לרבי הנועם ישראל מקרעטשניף. לא היה פעם אחת שעברתי להתברך מהרבי, והוא לא הזכיר משהו ממרן החזון איש. הרבי היה דבוק בקדושי עליון, באביו הקדוש, בחזון איש, בקדוש ה' הַיְיִלְיָגֶעַר בעלזער רב זכותם יגן עלינו. כשהרבי דיבר מהצדיקים ראו בחוש ממה מקור החיות של רבינו.

הפסוק בפרשת ויצא (בראשית כח, טז), **ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי**, חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, **אכן יש הויה במקום הזה**, יש צדיק מדורות שעברו היושב בקרית גת, הויה מלשון רחמים וחסדים כידוע, צדיק שממתיק את הדינים בשרשם, **ואנכי לא ידעתי**, כלל ישראל בחיים חיותו של הרבי לא ידעו מיהו הרבי צדיק יסוד עולם. הרבי לא היה יכול לגור בבני ברק או בירושלים, הרבי היה צריך את הַקְּאָמִינִישְׁעַ אידן של פעם, הרבי היה צריך את המדבר שממה שהיה בזמנו בקרית גת, כדי לעבוד את בוראו בצניעה והצנע לכת עם אלוקים.

מי שמתבונן מה כתוב במצבה, מי שקצת שמע איזה מופתים ורוח הקודש התגלגל מתחת לשלחן, מבין את הגמרא במסכת כתובות (דף קד.), "עליונים מבקשין את רבי, והתחתונים מבקשין את רבי", עליונים בשמים ממעל, הרבי יושב עם צדיקים קדושי עליון, ותחתונים מבקשים את רבי, אנחנו על הארץ מתחת מבקשים את רבי, רוצים להיות בצילו של הרבי הנועם ישראל.

מרן הרבי הקדוש בעל הנועם ישראל מקרעטשניף זצוק"ל בדבקות

במדרש תנחומא (בשלח, כה) מובא לשון, "אי אפשר לישראל לחיות אלא אם כן מתעסקין בדברי תורה", כל החיות של רבינו היה מתורת הנגלה ומתורת הנסתר. הרבי כידוע פָּעַר בדף היומי, אפילו בבית חולים כשהרבי נלחם על חייו, הוא לא וויתר על לימוד הדף היומי, עד כדי כך שהוא התבטא: "בלי הדף היומי למה לי חיים".

זכיתי בזכות אבותי לקירבה יתירה מרבינו. אני לא יכול לשכוח כשהזכרתי פעם בחתונה הזכרה של אשה שלא עליכם לא זכתה לילדים שבע עשרה שנה, ולפני הלידה הרופאים לא עליכם הפחידו את האשה הפחדות נוראיות על העובר, וביקשו ממני להזכיר את שמה לישועה. כמה כוחות זה שאב מרבינו, עד שהוא טרח להתקשר לפני שבת קודש לשמוע, האם הלידה עברה בשלום ללא פגע. אפשר עוד הרבה להרחיב ולהאריך על דמותו של רבינו הנועם ישראל. שיהיה זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מאצרות הפרשה

אבי מורי הצדיק האנא עבדא רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זצ"ל אמר על שבת פרשת וישלח בשם צדיקים, וישל"ח זה "ווי שלח", צריך לזרוק את הַיְיִ, באידיש כשאדם כואב לו הוא זועק ניי, כי בשמחה תצאון, על ידי שמחה נצא מכל הקשיים. ומצאתי את מקור הדברים בדברי תורתו של הרבי הקדוש רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע, וזה לשונו: תיבת וישל"ח נתחלק לב' תיבות, אותיות וי מורה על עצבות, ועצבות לא מדרך הטוב הוא, וזהו וישל"ח - וי של"ח, שהעצבות תשלח ממך.

מקולמוסם של הקוראים

למע"כ הגה"ח אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

ראשית דבר, תודה רבה על הגליון השבועי המשובח המפואר והמתוק מדבש שאני מתענג לקבלו והוא בכל שבוע אצלי כחזשים.

ווארט יפה על הכתוב אוחד כי ענייני ותהי לי לישועה עלה ברעיון, וטוב שאתה כותב זאת למען יהנו רבים וטובים.

וכאן אצטט ווארט על כתוב זה שחנני השי"ת, ורשום בספרי אמרי שמואל:

אודך כי ענייני ותהי לי לישועה (תהילים קי"ח ב"א). נראה לפרש לפי מה דאיתא בגמרא (ברכות ט':) **חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה**, שנאמר (דברים ו' ה') וזהבאת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', מאי חייב לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, אילימא כשם שמברך על הטובה הטוב והמטיב כך מברך על הרעה הטוב והממטיב, והתנן על בשורות טובות אומר

הטוב והמטיב על בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, אמר רבא לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה.

אמר רב אחא משום רבי לוי מאי קרא (תהילים ק"א א'), חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה, **אם חסד אשירה ואם משפט אשירה**. רבי שמואל בר נחמני אמר מהכא (תהילים נ"ו י"א), **בה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר, בה' אהלל דבר זו מדה טובה, באלהים אהלל דבר זו מדת פורענות**.

רבי תנחום אמר מהכא (תהילים קט"ז ג'), **כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא** (שם ג-ד), **צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא**, ורבנן אמרי מהכא (איוב א' כ"א), **ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך**.

ולפי זה אפשר לפרש הכתוב, **אודך תמיד, גם כאשר ענייני, וגם כשיהיה לי ישועה**.

שבת שלום ומבורך, עלה והצלח והפץ מעיינותיך המתוקים ימה וקדמה צפונה ונגבה.

בברכת ידיך מוקירך **שמואל הלברשטאם**